همخوانی کاتبان/۱

با «شرفی خبوشان» بخوانیم!

عکس: فارس

شیما آشتیانی
روزنامه‌نگار

محمدرضا شرفی‌خبوشان، صاحب رمان تحسین‌شده «بی‌کتابی» که در بخش رمان دهمین دوره جایزه ادبی جلال آل‌احمد برگزیده شد و طرفداران بسیاری دارد، کتاب‌هایی را برای مخاطبان «قفسه» پیشنهاد کرده است!

او رمان‌های «برج قحطی» و «برج ناز» از هادی حکیمیان، «رهش» رضا امیرخانی و «گور سفید» مجید قیصری را که توسط نشر افق منتشر شده معرفی کرده‌است.

او دلایل خود از معرفی این آثار را اینچنین بیان می‌کند:

در دو کتاب اول تجربه جدید و در عین حال شگفت‌انگیز استفاده از عناصر تاریخ و زیست‌بوم فرهنگ شهر یزد را می‌بینیم. نویسنده با تاریخ و گستره روابط آدم‌ها و جغرافیای یک شهر، به واسطه یک زیست‌بوم، کلیتی برای یک رمان تعریف و متقابلا رابطه دوسویه‌ای بین شهر و رمان برقرار می‌کند. دانش تاریخی بالا، نگاه جزئی‌نگر و دقیق هادی حکیمیان باعث شده آدم‌ها را در گستره فرهنگی و اجتماعی‌شان ببینند. حکیمیان تاریخ، گذشته و همچنین جای زیستن را جدای از شخصیت آنها نمی‌داند. در این دو اثر نشان داده می‌شود که ایرانیان با اتکا به زیست‌بوم، فرهنگشان و اختصاصا نام بردن از ویژگی‌های متعدد اجتماعی جایی که در آن زندگی می‌کنند، می‌توانند یک اثر صاحب هویت بنویسند. ایجاد هویت در یک رمان فارسی به‌واسطه نگاه جدی به زیست‌بوم ما میسر می‌شود. برجسته‌کردن جایی که در آن زندگی می‌کنیم، نشان دادن این‌که مکان، شهر و خانه در سرشت و رفتار و بینش آدم‌ها موثر است در این کتاب‌ها به‌خوبی نشان داده می‌شود.

یزد پیش از این دو اثر با بعدش متفاوت است. مثلا این‌شهر تا به حال در دو رمان فاخر وجود نداشته، ولی حالا زندگی می‌کند و اهل کلمه بهتر با آن اخت می‌شوند و شهری که بسیار در تاریخ و جغرافیای ما مهم است را بهتر لمس می‌کنند.

او درباره کتاب‌های امیرخانی و قیصری ادامه می‌دهد:

رهش و گورسفید هم نگاه به زیست‌بوم و شهر دارند. اگر در رمان هادی حکیمیان از منظر شهر جنبه تاریخی برجسته‌است، در رمان رضا امیرخانی کالبد و جان شهر، به‌خصوص شهری با شمایل جدید مورد توجه قرار می‌گیرد. امیرخانی مردم را تاثیرگذار در شهر و شهر را تاثیرگذار بر مردم می‌داند. با پرداختن به این رابطه دوسویه، بینش و نگاه لازم بشر را لحاظ می‌کند. مجید قیصری هم آدم‌ها را برشهر تاثیرگذار می‌بیند؛ آدم‌هایی که در شهر زندگی می‌کنند و بررسی نگاه آنها به قواعد و قوانین اجتماعی که تا چه حد می‌توانند در دیگران تاثیر بگذارد. بیرون آمدن از پیله‌های قضاوت‌های شخصی و این‌که محدود کردن حقیقت به دایره درک فردی در گور سفید می‌تواند چه بلایی بر سر شهروندان بیاورد و چگونه می‌تواند عشق و زیستن آدم‌ها را تحت تاثیر قرار بدهد. هر چهار رمان، رمان‌های شهرند و هرکدام ارتباط بین مردم و شهر را بررسی می‌کند.

مرحله جدیدی از آفرینش رمان، ضرورت‌های محتوایی و مضمون‌های مورد نیاز انسان ایرانی را دریافته و به همین خاطر شهر در این آثار برجسته شده‌است؛ جایی که در آن زندگی می‌کنیم و حیات جمعی ما در آن شکل می‌گیرد. پس بسیار نیاز داریم تا قواعد زیستن را بررسی و مرور کنیم، بیاموزیم و برای زندگی بهتر جلو برویم.»

محمدرضا شرفی‌خبوشان رمان‌های «برج قحطی» و «برج ناز» از هادی حکیمیان، «رهش» رضا امیرخانی و «گور سفید» مجید قیصری را که توسط نشر افق منتشر شده معرفی کرده‌است

دورتند

صلح عاشقانه

سیفا.. نجاریان
روزنامه‌نگار

جنگ افروز همیشه نکوهش شده است. جنگ اتفاق پسندیده‌ای نیست، ولی نباید آن را با دفاع مساوی دانست. همیشه طرفی که مورد هجوم جنگ‌افروز قرار می‌گیرد ناگزیر از دفاع کردن است و هیچ‌کس مدافع را شماتت نمی‌کند. این غریزه طبیعی بشر است که در برابر تهاجم دست به دفاع از خویش بزند و مدافع رفتاری عقلانی در برابر تهاجم از خود بروز می‌دهد. اما نکوهش جنگ و خونریزی همیشه امری است که می‌توان از آن طریق به خوی درنده انسانی حمله کرد و این نیز رفتاری عقلانی است هرچند گفته می‌شود

برای رسیدن به صلح باید جنگید و این جنگی که قرار است صلح به بار بیاورد متفاوت از جنگی است که برای شهوت و شهرت است.

«پرچم صلح» شهریار شفیعی جنگی را نکوهش می‌کند که خانه‌ها را خراب و کودکان و زنان را بی‌سرپناه می‌کند. این مجموعه شعر سپید تلاش می‌کند عاشقانه‌هایی بگوید که در آن خواننده از جنگ و خونریزی بیزاری بجوید و برای رسیدن به صلح تلاش کند، ولو اگر این صلح با دست گرفتن سلاح همراه باشد.

قالب سپید در شعر نو از آن قالب‌هایی است که شاید هرخواننده‌ای با آن ارتباط برقرار نکند و بسیاری از مخاطبان شعر آن را قالب روشنفکری می‌نامند، ولی شهریار شفیعی در این مجموعه با زبانی ساده و روان با این قالب اشعاری سروده که هرکس می‌تواند با آنها ارتباط برقرار کند و حس نکند با سبکی عجیب و دیریاب روبه‌روست.

شفیعی در این کتاب در حالی که از جنگ و نبرد حرف می‌زند از عشق می‌نویسد و این ویژگی اشعار اوست که عشق را راه رسیدن به صلح و آرامش می‌داند؛ عشقی که عفیف است.

شعر می‌تواند چیزی باشد
که هرگز وجود نداشته
مثل فاصله پیراهن و تن تو
مثل من و تو
وقتی که می‌نویسم آغوش...

عاشقانه‌های این کتاب نشان می‌دهد که با شاعری مسلمان روبه‌رو هستیم و گفتن از عشق و معشوق را در پرده‌ای قرار داده و جایگاه عشق را به هرزه‌زبانی‌ها نیالوده و این وجه تمایز برای یک شاعر مسلمان است.

شفیعی در اولین تجربه انتشار اشعارش به صورت مستقل توانسته توجه مخاطبان را به خود جلب کند و در مدت کوتاهی توجه را به خود معطوف کند. پرچم صلح را باید صدای تازه‌ای در فضای شعر امروز و نسل جوان دانست که در این قالب حرف‌هایی برای گفتن دارد.